

Kilián László

A képiség ideje

(A Veszprémi Nyolcak Plusz
– a zalaegerszegi Gönczi Galériában)

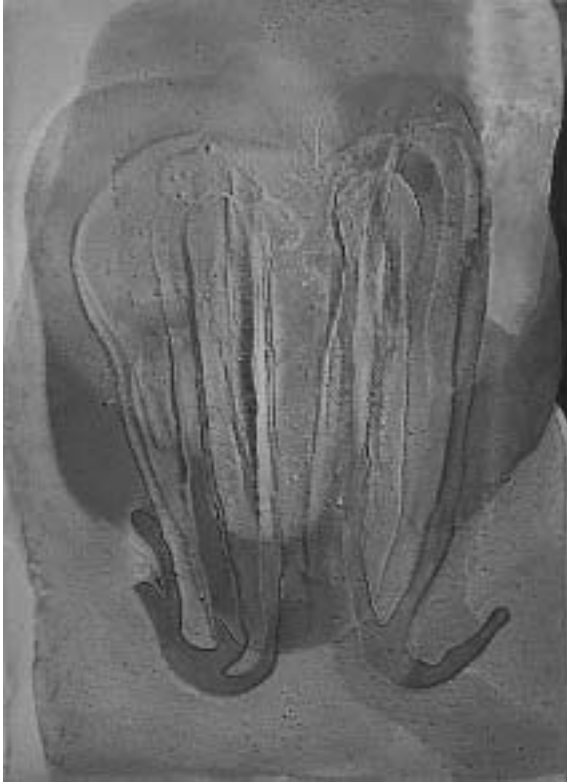
Amint a szakrális, azaz az időtlenség háttérével rendelkező művészetnek már utolsó infúziós táplálékpótléka, az egyházi mecénatúra sem lehetett életben tartója, minden megváltozott a művészet körül.

A művészet ekkortól a jelent kellett, hogy idézze. Persze most a modernitásról beszélek – ha tetszik, egy lehetséges olvasatban. A jelennél pedig, neki megfelelően, az „idéz” igét használom. Ezzel a kísértésre is gondolok, de legalábbis gondolhatok rá. Idézni, kísérteni, ha tetszik, megbotránkoztatni. Ezer mód, ezer út, ezer tárgyiasulás,

megnyilatkozás. Ezért is elpusztíthatatlan a művészet.

A közelmúlt művészete – az utóbbi 180 évre tekintve – a jelent idézi. A jelent: a pillanatot, a jelent: a rögzítést, a jelent: a benne levést valamiben. A jelen vizuális jelen. Az legfőképp a képzőművészetben. A jelen jelenlét, éltség, megéltség és átéltség – szem-, látás- és nézésöröm. Örömet keres magának. Magának az alkotónak, örömet a közönségnek. Igaz ez az öröm lehet öröm – az, ami vidám; vagy egy mosoly, gúny, esetleg ironia. Mégis, mégis. Mi a jelen?

Somody Péter:
Képtörténet I.

A csend. Meg a zizegés. Az, amikor ez képileg lett. Lett légyen: van. Megtaláltnak. Kívüle a múltnak. Bár viselősen a jövővel, de attól is elkülönülten.

Hölgyeim és uraim, az itt látható képek is mind a jelent mutatják. A nyolc és tíz szerző ezzel a jelenlét forgolódik, száguld, ebben a jelenben keres, amely mindenkinek hol kitágul, hol összezárul, hagyva, hogy röhögjön a mulandóság és a nosztalgia; cincogjon gonosz kis vihogással a nagypátoszos tervezgetés.

Kérem, itt mindenki úton/útközben van. Maga tart valahová, és megy vele, vagy viszi magával az út, az ő útja: Jelen. Igazi és eredeti jelen ez a zakatoló, duruzsoló gép, ahogy robog velünk, alattunk.

És még mi minden a jelen?

Mozgás és az az út, ami ottmarad az elillanó alatt avagy után. A jelen talán maga a fénysebesség, ha már ide is, most is a képzőművészet kedvéért, vizuális művészek művei miatt, azaz a fény, a fények miatt, a fényért, a fényekért kellett jöjjünk.

Kell-e a szó szoros értelemben beszélnie, beszélő viszonyban lennie a 8+2 művésznek? Meggyőződésem, hogy legeslegesősorban munkáik beszélgetnek egymással, kérdeznek, felelnek, ismételnék, visszakérdeznek, magyaráznak magukról, a világról, mindazzal, ami képként kapcsolatot teremthet alkotás és alkotás, művész és művész, befogadó és befogadó között, illetve a művész-mű-közönség háromszögének további

lehetséges kapcsolódási módjaiban.

E kiállítás mostani megjelenése ezt a hálót, a sajátos jelenhálót akarta kihangsúlyozni. A jelenhálót, amely közösség a szerzők művei között, hogy az egyes művek akként is pendülni tudjanak, hogy milyen helyen és milyen társaságban vannak.

Ezek után lehet azt mondani, hogy a Veszprémi nyolcak? veszprémi tízek? robognak itt Zalaegerszegnek, álltukban is dübörögve. Színbe, formába ojtva azok a misztikus lóerők, amelyek a motorizálódás jelenné és valósággá tételét inspirálták egykoron, a lóerők, amelyek egyesültükben egy életérvessé nőttek fel.

Útközben vannak, mondom, de szerintem valamennyien más-más viszonyban a kereséssel. Ki korszakról korszakra, ki kikerekedve, ki más-más technikákkal, anyagokkal átméretezve magát, alkotását, ki szemléletváltással forgatja a kereket: pőfékel elégedetten ez a V8-as motor egy plusz-kettessel felturbóztatva, szépségesség-kassákos erő feszül és forog benne. Füleljenek csak bele a levegőbe...

Mondom: jelen tapadású ez a kiállítás.

A kiállítások, ha jó kiállításról van szó. Márpedig ez, itt egy jó tárlat.

Meg kell kérdezzék a bemutatkozás nézőközönségét is. Ha máshogy mondom, most is kísért a fenomenológia!!!

Azonosak-e a csoport képviselte kontúrok, az egyes szerzők karakterével? Ha igen, mennyiben, ha ellenkezőleg, akkor annak meddig engedhetünk?

Az itt látható 'jelen-tárgyak' milyen mértékben azonosak a létrehozójukkal. Hol az ő szándékuk és hol a befogadó által elfogadható, működni képes hatás?

Ha V8+-ról beszélünk, ebből a műszaki remeklésből, az elemzők, a kiállítást nyitó személy előbeszéde híján, mi maradhat, mi a kapcsolatot lehetőségessé tevő egy vagy több szál?

És akkor zárásul röviden a szerzőkről.

Amennyire a szerző a műve. Ha szólni lehet szigorúan vetten a művekről, az itt látható művekről, Áfrány Gábor: autonomikus-autonomizált netjelent mutat meg; ez egy lehetséges – habár irányított – mérítés a világháló zavaró, zavaros, és ebből következően nyugodalmatlan létező-létező képességéből, aztán a mintából hangsúlyok hozzádolgozása és a képből tükör, a tükörből kép lehet. Ki látja magát, ki mást. Deli Anett: feminikus átlényegítésű szexuális vagy erotikus töltetű jelentapasztás; hol Deli Anett kacsint ránk, hol ezek a némberek a falon. Tessék mondani, mindegyik strichel vagy az csak a robogás, a tapasztás érzéki csalódása? Igazi nőművésszel van dolgunk: a fogyasztói társadalom egalizáló, kommercializálódó és eközben mégis spontán módon egyediessé váló arculata/

tulajdonsága szereplőiben úgy találja meg magát, hogy a használójukhoz tapadó tárgyak felszippanthják őket magukat is. Fétis? Giccs-kísértés?

Hegyeshalmi László kérdez bennünket digitális-munkájával: a jelen a kontúros-határozott hely vagy a libbenő jelenfátyol? Az aktuális divat-fény, divat-megvilágítás hol kemény, hol édeskés tündöklés, hol meg suhogás az égben. Fények és viszonylagosság, mint aktuális: aktuális, ami van – pengeélen táncol. Kelemen Marcel: férfiasságos bujaság-jelen: kit izgatnak jobban a gráciák, a nőket vagy a férfiakat? A gráciák izgalma itt még a csipke pikáns és ünnepélyes hízelgése, ott már a fehérneműben vagy a fodorszélek mentén sejlő és kínálózó, élő és élni akaró testtájak pompája, túlosságapironkodása. Kovács Endre: stírölős-bámmészködős jelen: ugyan méretegi a szőrmentén lekapott csajokat, de a szemlélődés alapállásáé ez a jelen. Kapkodás civakodik ezeken a képeken a merengés nyugalmával. Némelykor Kovács Endre is olyan idegenséggel talál kivágást, mint a többi itteni jelenjáró. Környei Ágota: a konzum-minimalizáltság eszközeivel 'elénk tetten' egy lehetséges jelen üzenet-aluldimenzionáltsága – amit megmutat nekünk az alkotó. Aluldimenzionált-üzenet a maga kockázataival mégis kisugárzás esélyével. Mikor megyünk ki valahonnan? Mikor hagyjuk el a jelent, a jelenlétet? Azt is kérdezik a piktogramjai: csak jelekkel is mennyi változat lehetséges a távozások sorában: színnel formával, iránnyal felvillantva. Somody Péter: masszabézs, könnyű-könnyen és nehezen folyékony, kedve szerint szétterjedő, megszaladó, pasztell, pudingéretű jelen, amely roppantmód érzékekre ható hatásokat

szabadíthat el annak, aki vállalkozik a kalandra. Mellesleg, én szeretem a pudingot. Szotyory László: álomszerűségében is a legérzékibb mélységig valóságos mesejelen énteremtője, aki persze ezzel közösség-stimulálónak tárul szét. Szotyory rendre arról mesél, hogy jó a távolságok éremlyítő meséjében tévelyegni – szeleitől tépetve benne lenni a menetszélben. Tarczy István: a jelenbefeledkezés, önfeledt tűnődés a madárneműeken: paradicsom-, fönix, énekes és pázrasra-ajzott szárnyasok kavarnak ezekben az újvilágbeli madarakban, mintha ezek ugráltak volna a festő ablaka alatt egy akkori-mostani jelenben. Egy képre egy madár jut, egy madárban a jelen egésze – tojós, tojás, szerenád. Zachar István: a távolság, a messzeség, a távlatosság, a száguldó elvagyódás megtisztító jelene az övé, az ő képeinek sajátja, messzire menni és át élni onnan a rövidülést, hogy itt/itthon lehessen maradni vagy hazajönni.

(Elhangzott a Keresztury ÁMK – Gönczi Galériájában a V8+ „Veszprémi Nyolcak Plusz” kiállítás megnyitására Zalaegerszegen, 2010. május 12-én)

Enteriőr, az előtérben Deli Anett munkáival

